#OkiemPrawnika: Ochrona wizerunku

Prawo nie definiuje wprost wizerunku. Definicje takie stworzyli przedstawicieli nauki prawa oraz sądy w drodze orzecznictwa. Można przyjąć, że wizerunek to widoczne, fizyczne cechy człowieka – nie tylko twarzy, ale całej postaci – tworzące jego wygląd i umożliwiające zidentyfikowanie danej osoby Może mieć on postać obrazu fizycznego, portretu, zdjęcia lub innego rodzaju podobizny.

Pomimo braku definicji przepisy prawa zapewniają bardzo zaawansowaną ochronę wizerunku. Przede wszystkim wizerunek zalicza się do dób osobistych wymienionych w Kodeksie cywilnym.

Ochrona wizerunku jest zapewniana niezależnie od naruszenia innych dóbr osobistych człowieka, takich jak dobre imię czy godność. To znaczy, że jeżeli ktoś bezprawnie wykorzystał wizerunek innej osoby, to mogą go spotkać konsekwencje przewidziane w Kodeksie cywilnym i to bez względu na to, czy jednocześnie naruszono jego dobre imię, czy godność, czy też nie.

Jeśli dochodzi do bezprawnego wykorzystania wizerunku, można żądać:

1) zaprzestania naruszenia,

2) usunięcia skutków tego naruszenia np. przedstawienia publicznie określonego oświadczenia,

3) naprawienia wyrządzonej szkody przez zapłatę stosownego zadośćuczynienia.

Prawo autorskie również chroni wizerunek. Przewiduje się, że rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia (zgody) osoby na nim przedstawionej. Pod pojęciem rozpowszechniania wizerunku należy rozumieć udostępnienie go publicznie (czyli skierowanie do otwartego i nieokreślonego kręgu osób) w jakikolwiek sposób (za pomocą prasy, telewizji, czy w Internecie).

A zatem, jeżeli chcesz rozpowszechniać czyjś wizerunek, uzyskaj najpierw na to jego zgodę. Nie musi być ona pisemna, ale warto w ten sposób udokumentować, że rzeczywiście została ona udzielona.

Zgoda powinna określać zakres wykorzystania i nie można jej domniemywać.

Brak sprzeciwu wobec fotografowania, a nawet pozowanie do zdjęć (nieodpłatne), może oznaczać jedynie zgodę na utrwalenie wizerunku, ale nie na jego rozpowszechnianie.

Kiedy nie trzeba odbierać zgody?

Są trzy takie przypadki wymienione w przepisach:

1) otrzymanie umówionej zapłaty za pozowanie (chyba, że inaczej się umówicie),

2) dotyczy to wizerunku osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych (a zatem na pewno nie dotyczy to sytuacji utrwalenia wizerunku takiej osoby w sytuacji prywatnej),

3) dotyczy to wizerunku osoby stanowiącej jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza (ma to być element tła – wizerunek osoby sportretowanej na zdjęciu stanowi rzeczywiście jedynie przypadkowy fragment całości).

Przewidziane przez prawo autorskie środki ochrony (roszczenia) są podobne do tych, jakie przewiduje Kodeks cywilny. Obejmują one m.in. złożenie oświadczenia o odpowiedniej treści i formie oraz zadośćuczynienie lub przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Wizerunek jest daną osobową i jako taka podlega odrębnej ochronie. Niektóre przypadki bezprawnego wykorzystania wizerunku stanowią także przestępstwo.

Przydatne linki i źródła:

1. https://www.rpo.gov.pl/pl/content/panel/sesja-42KPO-prawo-do-ochrony-wizerunku-nowe-technologie

2. P. Ślęzak, *Ochrona prawa do wizerunku*, Katowice 2009, dostępne: https://sbc.org.pl/Content/18311/ochrona_prawa_do_wizerunku.pdfJ. Ryba, *Ochrona prawa do wizerunku* [w:] *Kortowski Przegląd Prawniczy, s. 30-32,* dostępne: *https://wpia.uwm.edu.pl/czasopisma/sites/default/files/uploads/KPP/2017/2/34-37.pdf*
3. J. Balcarczyk, *Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja*. *Studium cywilnoprawne,* Warszawa 2009.
4. https://portalodo.com/2285-2/#_ftn3
5. J. Ryba, *Ochrona prawa do wizerunku* [w:] *Kortowski Przegląd Prawniczy, s. 30-32,* dostępne: *https://wpia.uwm.edu.pl/czasopisma/sites/default/files/uploads/KPP/2017/2/34-37.pdf*